

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 131. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531911472/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

hed» (110.2). Man »griber Skallen, men la'er Perlen ligge« (229.8). Mennesket er således blindt for det egentlige, sande i tilværelsen og kender »Ei Glæden ved Ideernes Modtagelse,/ Ei Frugten af vor egen Aands Opdragelse» (228.7-8). Selv Dione fejler: »Og hendes Sjæl, liig Speilets blanke Plade,/ Hvert Indtryks Billede at tolke veed,/ [...] Men tidt formørked Taage denne Flade,/ Og Alt som Skygger da forbi den gled,/ Fordunklet var alt Gammelt da og Nyt –/ Saa skiftende, saa svagt er vort Gemyt!» (133). Mennesket lever derfor i et åndeligt mørke, hvor det ikke kan realisere sig selv.

Samfundet bør, ifølge tidens tankeverden, ledes af kloge mænd, der har erkendt det guddommelige, sande, og har realiseret sig selv, for eksempel en eneældig konge »af Guds nådes«. Andre mennesker skal rette sig efter denne leders autoritet og klogskab, for kun på denne måde kan samfundet undgå krig, revolutioner og kaos og opnå fred og fuldstændt harmoni.

Fortælleren afviser denne optimisme, fordi han tvivler på, at de sande ledere findes, og fordi moden er blevet det blinde samfunds afgud (110.5-6), der har gennemtrængt det ideale (114.3). Samfundet forveksler det sande, det gode og det skønne, med falsk ære, fordærvende rigdom og ydre skønhed. Hjertets rigdom er således blevet til en »Handelsvare» (224.1), og sjæl/ånd er ikke andet end et »Lottospil» (227.6). Samfundets håbløse blindhed gør det nytteløst for mennesket at forsøge at realisere sig selv, idet det vil blive modarbejdet af hoben. Idealerne er derfor dømt til undergang – hvilket også sker i *Dandserinden*, hvor kærlighedsoprøret slås ned i 3. Sang. Dione er i begyndelsen et kunstnerisk geni, der skimter gudsideaen, men hun ender alligevel som sindssyg, fordi hun kommer i konflikt med omgivelserne, der ikke kan acceptere hendes kærlighed på tværs af vedtagne normer. Det ideelle kan derfor ikke realiseres, så længe verden ser ud som den gør, og fortælleren har opgivet troen på, at det nogen sinde vil blive bedre, fordi kloden har alle odds imod sig.

Det dennesidige, mente man i romantikken, er kun tilsyneladende kaotisk, fordi et guddommeligt princip binder de modsatrettede kræfter sammen til en kosmisk enhed. Denne opfattelse kan kaldes optimistisk dualisme, jævnfør Erik M. Christensen: *Guldalderen som idehistorisk periode. H.C. Ørsted's optimistiske dualisme*. Det guddommelige kan anes på jorden, når man for eksempel betragter naturen: erkendelsen af naturlovene er nemlig i sig selv et indblik i den højere orden.